26ՆՃԸ ՍԵՆԷ Ն. 4745 1910 ՓԵՏՐՎԱՐ 10/23 ՉԱՐՇԸՆՊԻՀ 12 ՍԷՖԷՐ 1328)(10 ՇՈՒՊԱԹ 1325

30 ՓԱՐԱ # ՄԷՃՄՈՒԱՅԻ ԱԽՊԱՐ 30 ՓԱՐԱ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱՊՈՆԷ ՇԷՐԷՕԹԼԱՐԸ		Սէնէլիկի	6 այլըգը
Իսթանպոլ իչին	Դրուշ	60	35
Թաշրա իչին	»	85	45
Մէմալիքի էճնէպիյէ իչին	Ֆրանգ	20	10

ՉԱՐՇԸՆՊԻՀ ԻԼ. ՃՈՒՄԱ ԻՐԹԻՍԻ
ԿԻՒՆԼԵՐԻ ՆԵՇՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանաթ իչին ըտարէտէ բազարլըգ :

مجموعهٔ اخبار
بك اوغلی تقسیم جاده‌سی نومرو ٦٥

ՊԱՀԸ ՄԻՒԼԱՀԱԶԱԹ

Բազար կիւնքի Երեսփ. ժողովըմըզ, նիհայէթ պիր նէթիճէյէ էրմիշ տիր։ Իչպու ժողով, պիր Թարաֆտան ճէմաաթըն արզուսընը մէհմա էմքէն իճրա իթմէք վէ քէնտի հայսիյէթ ու իզզէթը նէֆսինի մուհաֆազա իյլէմէք, վէ տիկէր Թարաֆտան Սինօտ ազասը իլէ պիր սուրէթը իթիլաֆ հասըլ իտէպիլմէք իչին, հաֆթալարճա հէյէճանը ազիմ իչինտէ ուղրաշտըգտան, չալըշտըգտան սօնրա, պիր «բանտաձեւ»ին Թէրթիպ վէ գապուլինէ մուվաֆագ օլմըշ տըր քի, էկէրչի Եպիսկոպոսլարըմըզ Թարաֆընտան տախի,— գավիէն մէմուլ օլընտըղը վէճհլէ,— մուվաֆագաթ օլունուրսա, մէյտանտաքի իխթիլաֆաթ վէ միւշքիլաթ պէր Թարաֆ իտիլմիշ, վէ ճէմաաթըմըզ իչին, հագըգէթին եէնի պիր տէվրէ աչըլմըշ օլաճագ տըր։ Պու տէվրէի ճէտիտէ վէ մէսուտէյէ ինթիգալ իսէ, բէք չէտին տիր. զիրա պիտաէֆաթ վազէթամըզտա եագըլտըղը վէ Երեսփ. ժողովտա միւքէրրէրէն պէեան օլընտըղը վէճհլէ, Սապըգըեան Կ-Բաթրիկլին իթթիֆաքընտան պէրի, պիւթիւն տիւմէնի իտարէի միլլէթ հէման մուաթթալ օլմըշ տըր. Վարչական ժողով Թօբլանմահօր, Երեսփ. ժողով տա՛ մալիւմ օլան մուպահէնէթ վէ իխթիլաֆլա ուղրաշմագտան կէօզ աչամահօր։ Տիմէք օլուր քի, կէրէք Իսթանպոլտա վէ կէրէք Թաշրալարտա, ազ չօգ մուհիմմ մէսէլէլէր վէ իշլէր պիւսպիւթին խըզ իսթիւ գալմըշ տըր. չէօյլէ քի, հիւքիւմէթ իլէ Թէմաս օլընաճագ մէսէլէլէրէ պագըլամահօր, միւնհէլլ Մէրխասալըգլարա միւնասիպ բուհանիլէր ինթիխապ օլունամայըպ Թէչէպպիւս իտիլէմէեօր, էլհասըլ զայըը մուհթաջ պիր կիւտիշէ սալիք օլունուեօր քի, մազգալլահ պէօյլէ տէվամը՝ Էրմէնի-գաթօլիքլիկին մահվընը բէք չօգ կէճիքտիրմէյէճէկկի տէրքեար տըր։ Իմտի Երեսփ. ժողովըն, մահզա Րէիսի էքպէրի բուհանըմըզ հազրէթլէրինին էմրինի գապուլ իթտիկի հալտէ, Թագտիմ իյլէտիկի Թէքլիֆնամէնին Սինօտ հէյէթինէճէ էսասէն գապուլինի իւմիտ իթմէկէ հագգը վար տըր։ Զաթէն օ Թէքլիֆնամէտէ իչար օլունան նօգթալար նէտէն իպարէթ տիր։ Էվվէլա՝ էսասը Թէչքիլաթըմըզճա մէզհէպին Գաթօլիք վէ միլլիյէթէն Էրմէնի օլտուղըմըզ պէեան իտիլէրէք, պու իքի էսասըն Թէմամի մուհաֆազասը չարթ իթթիխազ իտիլիեօր։ Պունա գարշը հիչ պիր իթիրազ գապիլ տէյիլ տիր։— Իքինճի մատտէ քի, եէնի Նիզամնամէյի Միլլինին Թէտգիգ վէ գապուլինէ տէկին՝ էլէվմ մէր՛ի օլան նիզամնամէնին՝ Եպիսկոպոսլար վէ Երեսփ. ժողով ազալարը Թարաֆընտան իմզա իտիլմէսի, վէ եէնի Կ-Բաթրիկէ տախի Թէմամէն իճրասընը Թէքլիֆ իթմէլէրի, վէ մուխալիֆէթի վուգոււնտէ, միւշարիլէյհտէն իճրասընը Թալէպ իչին, Եպիսկոպոս վէ Երեսփոխանլարըն իթթիֆագ իյլէմէլէրի, վէ Թէքրար մուխալիֆէթինտէ, օլ վագըթ տա իսթիֆասընը Թալէպ իչին պիլ իթթիֆագ Րօմաեա վէ Պապը Ալիյէ միւրաճաաթ իթմէլէրի քէյֆիյէթի տիր, զաթէն պու մատտէնին իսէ Ֆըգրասը՝ Եպիսկոպոսլարճա կէչէն իճթիմալարտան պիրինտէ գապուլ իտիլմիշ տիր։ Տիկէր ճիհէթինէ կէլինճէ, վագըա Եպիսկոպոս վէ Երեսփոխանլարըն միւթթէֆիգ օլտուգլարը հալտէ, պունլարա գարշը չըգաճագ հիչ պիր Կ-Բաթրիգ պուլունապիլէճէկկի Թասավվուր իտիլէմէզ իսէ տէ, լաքին չայէտ պուլունտուղընտա, էօյլէ պիր Կ-Բաթրիկէ գարշը օ խօլտա պիր հարէքէթը միւշթէրէքէ, մէնաֆիի ճէմաաթ նօգթայի նազարընտա բէք հագգլը վէ Թապիի օլտուղընտան, Սինօտըն պու մատտէյէ միւթթէֆիգ պուլունաճաղը մէմուլ օլունուր։ — «Բանտաձեւ»ին իւչիւնճիւ մատտէսի քի, սօն վագըալար միւնասիպէթիյլէ վէրիլէն մալումաթա, նախօտ պիր Թագըմ բիվաճէթլէրէ պինաէն, Րոմա Պիւրսիի չէրիֆինէ ճէմաաթըմըզ հագգընտա եանլըշ պիր գէնաաթ հասըլ օլմասը իհթիմալին խաթիրճատէ օլմասըղընտան, — Պիւրսիի չէրիֆին էմրի մուճիպինճէ Կ-Բաթրիկլին ինթիխապընա, եէնի Նիզամնամէի Միլլինին Թէտգիգ վէ գապուլինտէն էվվէլ Թէչէպպիւս իտիլէճէկկի պէեան վէ Թէսհիտ իտիլմէքլէ պէրապէր, — հագըգէթի հալին միւլլէթճէ արզ ու պէեանը՝ հէր հալտէ մուվաֆըգը մալահաթ վէ Պիւրսիի չէրիֆէ, Բաբա հազրէթլէրինէ օլան էվլաղըգ ուպուտիյէթիմիզէ, Թազիմաթըմըզա եէնի պիր տէլիլ տիր, վէ պունտան տօլայը մէզքիւր Պիւրսիին ուշուլիլէ, վէ խուսուսէ Բաբա հազրէթլէրինին մէմնուն գալմալարը Թապիի տիր։ Եպիսկոպոսլարըմըզըն իչպու Թէքլիֆի ըէտտ իթմէսի՝ ապէս մէմուլ օլունամազ. զիրա պունտան ըէտտի՝ ճէմաաթըն քէնտի Րէիսի էքպէրի բուհանիսինէ միւրաճաաթըն մէն իտէմէյէճէկլի չէօյլէ տուրսուն, էօյլէ պիր ճէվապը ըէտտ կէօնտէրիլմէ մանէյի վէրիլէպիլէճէկինտէն, պուրալարը Եպիսկոպոսլարըմըզճա էլպէթթէ տուշիւնիւլէճէք տիր։

Թէրզիպաշեան Գէորգ. Ֆըգրասընա կէլինճէ, պիլվէ Մէմուլաթըմըզա կէօրէ միւմաիլէյհին եէտտինտէ, քէնտիսի միւսաֆաա իթմէկէ քեաֆի վասըթա վէ պիւրհանլար օլմագ կէրէք տիր քի, էկէրչի պունլար մէյտանը հագըգէթէ գօնուլուրսա, մէսէլէնին մահիյէթի անլաշըլաճագ, օլ վագըթ էֆքեարը ումումիյէ մուվաճճէհէսինտէ վէ Թարիխտէ տօղրու պիր հիւքմ վէրիլէպիլէճէք տիր. Մամաֆիհ պու կիւն Թէրզիպաշեան Գէորգ., քէնտի ալէյհինտէ պուլունան էֆքեարը ումումիյէնին Թէսիրինի իչին, Թէմամիյլէ Կաթողիկոսարան իչլէրինտէն էլ չէքմիշ պիր պէր, նէթիճէի Թահգըգաթըլա հագգէթի զահիրէ իխրաճընտա պէրի իւզ գիւմմէ օլտուղը Թէպէյիւն իտէրսէ, պու Ֆէտաքեարլըղընըն քէնտիսի իչին տահա զիեատէ պահիս չէրէֆ ու իֆթիխար օլաճաղընա չիւպհէ եօգ տըր։ Պինաէնալէյհ, իզթիրար վէ իսթիտարը մալիւմ օլան վէ պէրի իւզ գիւմմէ չըգտըղը հալտէ, միւսթագպէլէն քէնտիսինտէն միլլէթճէ իսթիֆատէ օլունապիլէն պիր քահրամանըն, էֆքեարը ումումիյէ նէզտինտէ պէրաէթի, ումումիյէթլէ արզու օլունաճաղընտան, իսթիսարը բուհանիլէրտէն միւրէքքէպ օլսուն, իսթէր բուհանի վէ ճիսմանիլէրտէն միւրէքքէպ պուլունսուն, լաքին հէր հալտէ տարիլ վէ հագգանիյէ պիր հէյէթի Թահգըգիյէ մարիֆէթիյլէ պու մէսէլէ հագգընտա Թահգըգաթը լազըմէ իճրա իտիլէրէք, իսնատաթը վագըանըն մահիյէթի Թէմամիյլէ անլաշըլմասը, վէ նէ տէրճէյէ գատար էհէմմիյէթի հայիզ պուլունտուղուն Թէպէյյիւն իթմէսի, վէլհասըլ Թէրզիպաշեան Գէորգայտարըն, պու մէսէլէտէ ումօյլէնտիկի նախօտ գանըն օլունտուղը կիպի նամէշրու վէ միւնասիպէթսիզ բօլ իճրա իտիպ իթմէտիկինին Թէհագգուգ իյլէմէսի, վէ Թէհագգուգ իթմէտիկի Թագտիրտէ, միլլէթճէ քէնտիսինէ միւքէմմէլ պիր Թարզիյէ վէրիլմէսի, էֆքեարը աճիզանէմիզճէ զահէթ էլզէմ վէ ատիլանէ պիր մուամէլէ օլաճաղընտան, իշթէ պունու, բուհանի եա ճիսմանի հէյէթէ իճրալըյէմիզտէն պէքլէրիզ։

«Բանտաձեւ»ին սօն մատտէսի, Կ-Բաթրիկին ինթիխապընտան սօնրա, Սինօտ Թարաֆընտան եազըլաճագ բաբօրտա, Րօմաեա, վէ Լիւպնանտան իլէ միւթթէֆիգան Թարաֆընտան եազըլաճագ մազպաթատան պաշգա պիր մազպաթատա, Պապը Ալիյէ, Կ-Բաթրիկին, պիւթիւն Սինօտ հէյէթիյլէ պիրլիքտէ, եէնի Նիզամնամէյի Միլլիյի պաշա չըգարմասա տէրհալ Թէչէպպիւս իտէճէկինին պիլտիրիլմէսինին իպարէթ տիր։ Պու մատտէ՝ Թէանիւտաթ վէ Թէէմինաթը մալիւմէնին էսաս վէ բուհընը Թէշքիլ իթտիկինտէն, Եպիսկոպոսլար Թարաֆընտան պիլա կէօնա իթիրազը վէսիլէ օլամազ։

Խաթըրըա կէլէն պու միւլահազաթլա պէրապէր, հէր չէյտէ պաշլըճա իչ կէօրէն վէ զէմինի իթիլաֆա մէտար օլան՝ հիւսնի էֆքեար վէ նիյաթ տըր։ Վագըա Եպիսկոպոսլարըմըզըն հիւսնի էֆքեար վէ նիեաթընա չիւպհէմիզ եօգ տըր, վէ սօն վագըալար՝ պիր Թագըմ սուի Թէֆէհհիւմլէր, պիրպիրիմիզի պէլքի էյի անլաշամամագլըղըմըզ, վէ տօղրուսը սէօյլէմէք իչին, պիր ազ տա իտարէսիզլիք վէ Թէտպիրսիզլիք նէթիճէսի տիր, լաքին Եպիսկոպոսլարըմըզ, չիմտիյէ գատար ճէրէեանը անհասըլտէն՝ ճէմաաթըն հիսսիեաթը բուհիյէսինի, էֆքեար ու ամալընը էյիտէն էյի անլամըշ օլտուգլարը ճիհէթլէ, աքսի հալին՝ սահա նէ գատար չայեանը Թէէսսիւֆ նէթիճէլէրի օլապիլէճէկինի տէրրիշ իտէրէք, պիւթիւն Երեսփ. ժողովըն վէ ումում Ճէմաաթըն քէնտիլէրինտէն սապըրսըզլըգլա պէքլէմէքտէ օլտըղը սօն իթիլաֆ վէ մուվաֆագաթ հիւքմիւնիւ ագչամա սապահա էլպէթթէ վէրէճէքլէր տիր։ Բէտէր իլէ էվլատ պէյնինտէ օլան իխթիլաֆ, մուվագգաթ պիր շէյ տիր։ Եօգարտա տէտիկիմիզ կիպի, Փուրթունայը Թէագիպ իտէն սիւքիւնէթ տիր։ Պիզ տէ, պու Փուրթունայը կէչիրտիքտէն վէ արզու իթտիկիմիզ սուրէթտէ պիր Կ-Բաթրիկէ վէ եագըն վագըթտա մուհթագամ պիր Նիզամնամէյի Միլլիյէ մալիք օլտուգտան սօնրա, արթըգ իւմահաթ վէ Թէրագգըյաթըմըզա չալըշմալըեըզ. Պունա՝ էչէատը ինթիխաճըմըզ վար տըր, վէ պունը՝ պունտան սօնրա կէճիքտիրմէմիզ՝ էն պէօյիւք խէթա գապիլինտէն տիր. Պու սուրէթլէ իթհամ օլընմայը իսէ, հիչ պիրիմիզ արզու իտէմէյիզ վէ իթմէմէլիյիզ.

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ Գ. Լուսինեանի Ֆրանսահայ բառգիրքին Բ. հատորին 1էն 8րդ պրակները. 40 փարայ.

ԳԱՆՈՒՆԸ ԷՍԱՍԻՆԻՆ ԹԱՏԻԼԻ

ՏԱՄԱՏ ՖԷՐԻՏ ՓԱՇԱՆԸՆ ՊԷԵԱՆԱԹԸ

(4745 Նօ. տան մապատ)

Պոլիտան պաշգա Օսմանլը Բատիշահլարընըն Խալիֆալըգ սըֆաթըրընը հայիզ օլտուգլարընը ունութմամալըըմ։ Պիւթիւն ալէմին 300 միլեօն Միւսլիմանը նազարընտա չէրան մուգատտէս օլան վէ ճիհէթսի Թարաֆընտան իհտաթ իտիլմէսի լազըմ կէլէն օ մագամը ճէլիլ՝ եարըն իհմալ ա մէճպուր իտիլիրսէ, ումում Միւսլիմանլարըն հիսսիեաթը միւհէյյիճլէրի միւնքէսիր օլաճաղընտան. պու խուսուստա տախի իֆրաթ վէ Թէֆրիթտէն սագընըլմագ, իսլահաթը լազըմէ վէ իճթիմաիյէնին իճթինապը Փիքրիյէ վէ մանէվիյէ իլէ Թէէլիֆի լազըմ իտէր։ Հալ պէօյլէ իքէն, Գանունը Էսասինին Թատիլինտէ, մէմալիքի ղարպիյէ Փէյլէսօֆլարընըն նազարիաթը հիւքմիյէսի վէ Թէխայիւլաթը կասս իթթիխազ իտիլմիշ տիր քի, պու նազարեաթ վէ Թէխայիւլաթ՝ ճէմիյէթի պէշէրիյէի քէնտի արզուլարընա կէօրէ իտարէ Թաճիլ իթմէքտէն իպարէթ պուլունմըշ տըր։ Իշպու նազարիաթ՝ մէմլէքէթիմիզտէ գաբիլը Թաթպիգ տէյիլ տիր. չիւնքի Շարգ իլէ Ղարպըն հիսսիեաթը գարըշըգ վէ անլայըը բուհիյէսի Թէմամիյլէ պիր պիրինէ մուզայիր տիր։ Վաքըի գանունը պիր միլլէթէ արզու իթտիկի վէճհլէ նիզամ վէրէմէզ. օ միլլէթին գաբիլիյէթինէ, ախլէագ վէ Թապիաթընա, հիսսիեաթը մէզհէպիյէսինէ կէօրէ մուամէլէյէ մէճպուր տըր. զիրա հէր միլլէթին անլայը հազըրը ինթիմալեյսի անլայը մալիյէսինին նէթիճէսի օլմալը. պու նէթիճէյէ արզու իտիլէն պիր չէքիլ վէրմէյէ Թէչէպպիւս իթմէք՝ կէնմիչի Թէյալիւ, վէ միւնքէրինիզ պիր չէյ իճրա իթմէյէ գալգըշմագ տըր։ Պու նէյլ Թամալիւմ իլէ պազը գէվմին զանն վէ արզու իթտիկի կիպի սէրպէսթանէ պիր Գանունը Էսասի հասըլ օլամաեըգ, պիլաքիս միլլէթին իմթիզաճընի Թէհլիքէլէրէ գօր պիր գանուն Թանզիմ իտիլմիշ օլաճաղընտան, մուհիմմ նօգթալար հագգընտա Թէտգիգաթը ամիգէ իճրա պույուրուլտըղը հալտէ, մուխաթարանըն պէրթարաֆ օլմասը էլան միւմքին տիր։

Պու մէմլէքէթտէ ալէլ ումում խալգըն մագսէտի՝ ատալէթ, հիւրրիյէթ, հիւսնի իտարէ վէ էմվալը միլլէթին սուի իսթիմալտան վիգայէսի. վէ խարիճէ գարշը հայսիյէթը միլլիյէյին միւտաֆաասը վէ վաթանըն ակլամէթի նօգթալարընտա մասթուֆ օլուպ, պունլար իսէ 1293 Գանունը Էսասիսի իլէ Թէէմին իտիլմիշ օլտըղընտան, եալընըզ էմնիյէթը չախսիյէի իխլալ իտէն 113իւնճիւ մատտէ գալտըրըլտըղը հալտէ, հէյէթը ումումիյէսի ինթիբաճը իսթիմամիղէ քեաֆի տիր։ Զօգ տէֆա սատէ պիր գանուն, քեաղըտ իւզէրինտէ եազըլը չաչաալը էլֆազտան զիեատէ՝ ճէմիյէթը պէչէրիէնին սաատէթինի, հիւրրիյէթինի Թէէմին իտէր. Թէմէննի օլունուր քի, հէման քէմալըն էն խուսուսէ Թէրէճճէսինէ վիսուլ արզուսը, գաթէն իսթինատ իտիլմիշ օլան նէթիճէլէրի Թէհլիքէյէ տիւչար իթմէսին։

Դատիմ սազըլարտան պէրի էն պէօյիւք միւսալ մլիւտիրայըլա պիլէ Նատիր

կէօրիւլէն օ այի ատէմ, եանի Մահմուտ Շէվքէթ բաշա վէ քէնար միւհթէրէմ մուավինլէրի օլան իւմէրայի ասքէրիյէ քի, վաթան ու միլլէթ էպէտիյէն մէտեունը շիւքրան տըր, շու սաաթտա խալքըմըզ օնլարը, թահրիքի մէմլէքէթտէ մուխալիֆ էֆքեարըտան հուսուլէ կէլէպիլէճէք չիրքէի միւշքիլաթը պէր թարաֆ իտիեօր։

Պէհանումըն տիկէր գըսմընա կէլինճէ, Աեանըն ինթիխապը՝ հուգուգը Սալթանաթ իլէ գապիլի թէէլիֆ օլմատըղը կիպի, պիր միւտտէթը մուվաքքաթա իչին թայինին տախի մէնֆաաթը մըլլիէյէ մուխալիֆ տըր։ Մէճլիսի մէպուսանըն թանզիմ իտէճէկի գանունլարը իթիպար վէ թէֆրիթտէն սագընըլարագ, էֆքեարը ումումիյէյէ վէ ինթիպաճաթը իճթիմաիյէ մուվաֆըգ պիր հալէ գօյմագ վազիֆէսիյլէ միւքէլլէֆ պուլունան վէ իճապը հալտէ պիլզաթ գանուն թանզիմ վէ թէէլիֆ հագգընը վէ մէնաֆիի Սալթանաթըն վէ Տէվլէթին խալէլտէն վիգայէսիյլէ պէրապէր, Գանունը Էսասինին մուհաֆազասը կիպի էն մուգատտէս պիր վազիֆէյի հայիզ օլան Աեանըն, հիչ պիր թարաֆտան ինթիրազ իթմէնէրէք, իսթիգլալըն վիգաեէսի՝ անճագ գայտը հայաթ շարթըյլա նասպ օլունմալարընա վէ ազլէրի գապիլ օլմամասընա մութէվագգըֆ տըր։

Աեանըն թարաֆը Շահանէտէն յիւզումը նասպը մէսէլէսինէ կէլինճէ, Էվրոփատա, հիւքիւմտար իլէ խալք խալքըն մէմլէքէթլէրտէն Շըմալըն քիւչիւք հիւքիւմէթլէրի իսթիսնա իտիլէճէք օլուր, վէ Իսքանտինավեա աեանը գըրալ նասպ իտէմէզ պէրակէր, հէյէթի րուհանիյէ վէ պազը ճէմիյէաթը իլմիյէ վէ ֆէննիյէնին ազա ինթիխապընա հագգը օլտուղը մէճլիսի իսթիսնա գըլընըրսա, գըսմէն Իթալիա, Աւսթրիա, Ալմանիա, Րուսիա կիպի տիւէլի մուազզամէտա, աեան ազասը քըսմիլէն հիւքիւմտարըն թարաֆընտան նասպ իտիլմէքտէ իսէ, պունլար նասպը տիգգաթէ ալընմագլա տա, խալքըն պիր միլլէթտէն միւթէնէքքիպ Փրանսա ճիւմհուրիյէթինին միսալ իթթիխաղը ճէվազ օլամազ։ Էկէր Մէպուսանը քիրամ, միւվէքքիլէրի օլտուղը միլլէթը Օսմանիյէնին սուրէթը մախսուսէտէ պու մէսէլէյի միւալ իթմիչ օլսալար, պունտա գանիէթ, իլթիբաղ վէ ֆէսատքեարլըղա, 600 սէնէտէ թէէսսիւսինէ մուվաֆըգ օլտուղլար պու ազիմ տէվլէթի, բարլըմանթարիզմ թայիր խոլէն վէ պազը մէմալիքտէ մազարրաթը անլաշըլըրագ, թէպտիլի պիր զէմանտան պէրու էֆքեարը իչղալ իթմէքտէ պուլունան վէ հիւքիւմէթին տախիլա թէպտիլինէ մէնիա օլան պիր ուսուլտէն զիհաթէ հիւքիւմէթին գուտրէթ վէ նուֆուզընը թահքիմ վէ պիւթիւն ալէյհ Օսմանլըլարըն հիւրրիյէթը չալըշըյէ վէ սաատէթը մատիյէ վէ մանէվիյէլէրինի թէմին իտէճէք պիր էսասը մէթինէ պինա իթմէք արզուսընը ումումէն իզհար իթմէլի՝ էզլէպը ինթիմալ տըր։

Պու Թաֆսիլաթտան հասըլ օլան նէթիճէ կէօսթէրիեօր քի, թէքլիֆ օլունան թատիլաթ իլէ Գանունը Էսասինին գուվվէի մէրքէզիյէսի վասաթտան ճէնահա կէչմիչ, մագամը Սալթանաթ՝ պիր խանտան հէյէթը թէչրիիյէ, տիկէր թարաֆտան հիւքիւմէթը իճրաիյէ մուամէլաթընա իչթիրաք իտէրէք, հէր իքիսինին հուգուգ ճէրէեանընը թէէմին իտէր պիր մէրքէզ օլտուղու հալտէ, թատիլ օլունմուշ գանուն իլէ Բատիշահըն պիլճիւմլէ հուգուգը եա թահտիտ վէ եա թէնգիս խոլունմուչ, վէ հաթթա սաթըրազամ վէ վիւքէլա նասպը վէ ազլ սալահիյէթի պիլէ էօհտէսինտէն ալընմըշ օլտուղընտան, գուվվէյի թէչրիիյէ վէ թէֆթիչիյէ սըֆաթընը հայիզ Մէճլիսի Մէպուսան, այնի զէմանտա գուվվէյի իճրաիյէյի տախի թահթը հիւքմ ու նուֆուզընա ալըպ, քէնտի իրատէ իւլէթիկի վիւքէլա իլէ մէմլէքէթի իտարէ իթմէք նիյէթ վէ թէչէպպիւսինտէ պուլունուեօր։

Մէչրուտիյէթ Ֆայտէլէրինին էհէմմի օլան գուվվէթլէրին թագսիմի գայտէսի, պու վէճհլէ աւուչարը խալէլ օլտուղտան պաշգա, Թատիլաթը մէշրութիյէնին գապուլի հալինտէ, եա գավմիյէթ գայտէսինին եայըլմասըյլա տէվլէթին ինգըսամ (բաժանում) իթմէսի վէ եախոտ բարլըմանթարիզմ ուսուլինին պու մէրքէզտէ գայիլի իճրա օլմատըղը անլաշըլըրագ, իլէրուտէ թէրք իտիլմէսի վէ թէքրար սաատէթը միլլիէյի թէէմինէ քաֆիլ մէշրուտիյէթը սաֆիէ հալինէ ավտէթ մէճպուրիյէթի րուհնումա օլարագ, հէր հալտէ մէմլէքէթտէ պիր չուրիշի տարմի գարուսը աչըլմասը բէք միւհթէմիլ տըր։

* * *

Տամատ Ֆէրիտ բաշանըն պու մուհիմմ լայիհասը, միւնտէրիճաթընտան անլաշըլտըղը վէճհլէ, էկէրչի Մէճլիսի Մէպուսան իլէ Մէճլիսի Աեան արասընտա պէօյիւք պիր իխթիլաֆա սէպէպ օլուրսա, պէլքի չիմտիյէ գատար տախիլէն վէ խարիճէն վուգուա կէլէն միւչքիլաթըն, իթթիլաֆը էֆքեարըն, հաթթա գօրգուլան թէհլիքէլէրին էն ազըմը, էն միւտհիշինի թէչքիլ իտէպիլիր։ Լաքին էֆքեարը ումումիյէ, չիմտիտէն մէզքիւր լայիհանըն էֆքեար վէ նազարիյաթընա գարչը օլուպ, Թիւրքճէ վէ տիկէր լիսանլարտա չըգան ղազէթալարտա չէտիտէն մուախէզէ վէ թէնգիտ խոլունմագտա տըր։ Հէր հալտէ պու լայիհանըն հիւքիւմէթճէ գապուլը՝ մէմլէքէթին էսասը վէ հայաթը մէնֆաաթլարը իգթիզասընտան օլուպ, անճագ աքսի հալին՝ վաթան վէ միլլէթի Օսմանիյէճէ քիւլլի մազարրաթը, մէսուլիյէթլարը իյգա իտէճէկինէ չիւպհէ գալմըմըշ։

*** Աեանըն տիւնքի իճթիմաընտա մէզքիւր լայիհա՝ չիտտէթլի միւնագաշաեա վէ մուաարազայէ վէսիլէ օլմուշ, վէ նիհայէթ Ֆէրիտ բաշանըն քէնտի էֆքեարը խուսուսիյէսի մազպաթընտա աստ խոլէրէք, 7 րէյէ գարշը էքսէրիյէթը գաթիլէ իլէ րէտտ օլունմուշ տըր։

ՄԷՃԼԻՍԻ ՄԷՊՈՒՍԱՆ

Ճումա իրթէսի կիւնքի իճթիմատա, Շէհիր էմանէթինին պիր միլեօն լիրալըգ իսթիգրազ մէսէլէսի խինէ մէվզուի պահս օլմուշ տըր։ Շէհրէմինին միւհթաճ օլտուղը թէզկիրէ իչին իսթիգրազ իտիլէճէք պիր միլեօն լիրանըն պու գատար ուզամասը բէք զարիպ տըր։ Մէզքիւր իսթիգրազ լայիհայը գանունիյէսի Մէճլիսի մէպուսանտա պիր չօգ զահմէթլէ էսասէն գապուլ խոլունմուշ իսէ, Մէճլիսի աեանա կէօնտէրիլմիչ օլտուղընտան, հէնուզ թէֆէրրուաթը գարարլաշտըրըլմըշ օլմախըն պիր լայիհանըն Աեանա կէօնտէրիլմէսի՝ իթիրազլարա գարշը աչմըշ, վէ րէյիս պէյ՝ օրատա կէօնտէրիլէն էվրագըն կէրի խոլէնիլիպ, այնը օլտուղը գօմիսիօնա վէրիլմէսինի թէքլիֆ իթմիչ տըր։ Պունատա պագըլար՝ գօմիսիօնտա պագըլանճագ պիր չէյ գալմատըղընը վէ թէֆէրրուաթընըն միւզաքէրէսի՝ Պէլէտիէ մէճլիսինէ այիտ խուսուսլարտան աչըլտըղլար տըր։ Ֆագաթ պու միւզաքէրաթտա վագը օլան պիր հաթիէ՝ չիտտէթլի կիւրիւլթիւյի ինթաճ իթմիչ տըր։ Պուսիօ էֆ.՝ պիր միլեօն լիրալըգ իսթիգրազ, չէհրին ինթիզամընտան զիյատէ, 7 միլեօն լիրայը գարըշըն վէրմիչ օլան Սըր Էրնէսթ Գասսըլին Միլլի Օսմանլը պանգասընտա բըշվաթ օլմագ իւզրէ, հիւքիւմէթին արզուսընտան իլէրի կէլմիչ պիր չէյ օլտուղընը վէ Պէլէտիէ մէճլիսինէ պունըն միւզաքէրէսի պիլէ օլմատըղընը՝ պէեան իթմէսի իւզէրինէ, պէօյլէ պիր կիւլիւլթիւ գօպմըշ տըր։

Իսմայիլ Հագգը պէյ.— (Պուսիօ էֆ.յէ) Իքի նամուսլը զաթա գարշը ագվիհաթտա պուլունտունըզ, սէօզլէրինիզի իսպաթ իտին, գապահաթլըլարը պիզ թէէտիպ իտէճէյիզ. եօգսա սէօզլէրինիզի կէրի ալըն։

Խալիլ պէյ.— Պուսիօ էֆ., իթիրազընը, պու իսթիգրազըն միւզաքէրէսի չէմաւընտա պէհան իթմէլի իտի։ Հիւքիւմէթէ գարշը պէօյլէ պիր իֆթիրատա պուլունմագ իչին տախիլէ նազարընըն զայպուպլթիյէտէն իսթիֆատէ իթմէք՝ բէք աչըը տըր։ Պուսիօ էֆ., խարիճէ հասսըղը կէօլի, պու մէճլիսը իչինտէ տէ գըյլ ու գալ հուսուլէ կէթիրմէք իսթէեօր։

Րահմի պէյ.— Մարտ 31 հարէքէթը իրթիճաիյէսինէ մէչէպպիւսինին - իզմախոլէն էնթրիգալարա նէհիտէն պաշլանըեօր։

Պուսիօ էֆ.— Էօյլէ իսէ պէնի տէ ասըն։

Իսմայիլ Հագգը պէյ.— Իճապ իտէրսէ ասարըզ։

Գօզմիտի էֆ.՝ Սէրֆիչէյի րէֆիգինի միւտաֆաա իթմիչ տիր։

Րէյիս պէյ՝ Պուսիօ էֆ.ինին սէօզլէրինի ճէրհ իթմիչ, վէ միւզաքէրաթ կիւրիւլթիւ իչինտէ թամիլ օլունմուշ տըր։

Թէքրար աչըլտըղընտա, Շէհիր էմանէթինին իսթիգրազ լայիհասընըն միւզաքէրէսի էնասընտա գիրաաթ նազըրը օլան Արիսթիտի բաշա, Պուսիօ էֆ.նին իֆատաթընը ճէրհ իթմիչ տըր։—Իզմիր մէպուսը պու իսթիգրազը պիզզաթ Շէհիր էմանէթինին միւզաքէրէ իթտիկինի վէ Մէճլիսի վիւքէլասա թէտգիգ օլունուպ, Սըր Գասըլին չարթլարը՝ տիկէրլէրինին չէրայիթինտէն սահա զիյատէ միւսաիտ օլտուղը իչին, օ չարթլարըն գապուլ իտիլտիկինի, պինաէնալէյհ Պուսիօ էֆ.նին պէհանաթը պիսաս ու էսասը խալըկինի իֆատէ իթմիչ տիր։

Զօհրապ էֆ.՝ իսթիգրազ լայիհասընը Մէճլիսի աեանտան կէրի սըմահարագ, պագի պէյ մասաէֆինին թէզէքքիւր խոյմասընը թէքլիֆ իյլէմիչ տիր։

Րէյիս, հէնուզ միւզաքէրէ խոլմըշ օլմատըղը մասաըլէրին թէզէքքիւրի իչին լայիհանըն Աեանտան կէրի իսթէնիլմէսինի գապուլ ագ օյմըշ, վէ կէրի իսթէնիլմէսի գարարլաշտըրըլմըշ տըր։

Պատէհոս մէճլիս, Հագգը Թէլիֆ գանունընըն թէքմիլինի, պագը թատիլաթըլէ գապուլ իթմիշ, վէ իճթիմայէ սաաթ 11ըէ խիթամ վէրիլմիշ տիր։

*** Բազար իրթէսի կիւնքի իճթիմատա, Շէհիր էմանէթի իսթիգրազը գաթիյէն գապուլ օլունմըշ տըր։ Ինչպէս իճթիմաատա հիւքիւմէթին պազը Ինկլիզլէրի օքունուսու, այնը օլտուղը գօմիսիօնլարա հէվալէ իտիլմիչ վէ Նուֆուս գանունընըն պազը մատտէլէրի միւզաքէրէ օլունմըշ տըր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Սինոտ հէյէթի՝ կէչէն կիւն վէ տիւն աքտը իճթիմա իթմիշ տիր։ Երեսփ. ժողովտա գապուլ օլունան թէքլիֆնամէ, վէրիլէն գարարը միւպէյյէն պիր թահրիրաթ իլէ պիրլիքտէ մէզքիւր ժողովըն Դիւանը թարաֆընտան, տիւն Սինոտ հէյէթինէ վէրիլմիչ տիր։

*** Մուշ Էրմէնի-գաթոլիքլէրինտէն 80 քիչինին, մահէլլի ժողովրդապետինին սուի հարաքէթը սէպէպիլէ Էրմէնի բաթրիգխանէսինէ տէխալէթ իթթիքլէրի՝ մահէլլինտէն «Բիւզանդիոն»ա եազըլմըշ տըր։ Կ-Բաթրիգխանէմիզճէ պու պապտէ մալիւմաթը րէսմիյէ պուլունտուղընը պիլմէօրըզ. ֆագաթ պուրտըմըզ պազը խապէրլէրէ նազարըն, Ֆիլվագը Մուշտա պազը սէպէպլէրտէն տօլայը ճէմաաթ պէյնինտէ խօշնուտսըզլըդ հիւքմ իթմէքտէ իմիշ։ Պու պապտէ Կ-Բաթրիգխանէմիզ հէյէթը իտարէսինին նազարը տիգգաթընը ճալպ իտէրիզ։

*** Ճումա իրթէսի կիւնիւ Էրմէնի բաթրիկի էֆ.յէ ատիլէ նազըրը իլէ մէզահիպ միւտիրի վէ Բազար իրթէսի կիւնիւ խարիճիէ նազըրը խաթէլի զիեարէթ իլէ, միւլագաթ իթմիչլէր տիր։ Միւլագաթլար՝ Էրմէնի միլլէթինին թաշրալարտագի ահվալի ուզէրինէ ճէրէյան իթմիչ, վէ Դուրեան Սրբազան՝ մաարուզաթընը թէքրար իյլէմիչ տիր։ Միւչարիլէյհիմ տախի՝ պու մաարուզաթըն իճրայընա պագըլաճագլարընը խինէ վատ վէ պէհան իյլէմիշլէր տիր։

*** Տիւն բաթրիգ Սրբազան՝ գարու քէհեասը իլէ պիրլիքտէ Պապը Ալիյէ ազիմէթլէ, սատրազամ բաշայը զիեարէթ իթմիչ տիր։ Սօն տէֆա թագտիմ գըլընան Թագրիրին պահսը աչըլտըղընտա, Հագգը բաշա, պու Թագրիրին միւնտէրիճաթը գաթէն լիսանէն պէհան խոլըմըշ օլան մէթալիպաթտան իպարէթ օլտուղունը, վէ վազալարը մուճիպինճէ իճրա իտիլէճէկինի սէօյլէմիչ տիր։ Բաթրիգ էֆ.՝ տուլ վէ եէթիմլէրին վէ թաշրա Էրմէնի էհալիսինին իհթիեաճըն բէք չէօգ օլուպ, Էրմէնի միլլէթի վէ բաթրիգխանէսինին պունլարա մուավէնէթէ քիֆայէթ իտէմէտիկինի պէհան իլէ, եէթիմլէրէ վէ տուլ գատընլարա իտիլէճէք եարտըմըն կէճիքտիրիլմէմէսինի րիճա իթտիկինտէ, սատրազամ բաշա՝ պու խուսուսը թաստիգ, վէ եալընըզ Էրմէնիլէր տէյիլ, պիւթիւն էհալինին զարուրէթ իչինտէ պուլունտուղունը վէ Խազինէի մալիյէ հալընըն քիֆայէթսիզլիկի՝ հիւքիւմէթին նիհայէթ խայրխահանէսինի իճրայէ մանի օլտուղունը, ֆագաթ եագընտա կէրէք Էրմէնի տուլ գատըն վէ եէթիմլէրինէ իտիլէճէք մուավէնէթին վէ կէրէք թագրիրին տիկէր մէթալիպի իճրա իտիլէճէկինի իֆատէ իյլէմիչ տիր։ Հագգը բաշա՝ Դուրեան Սրբազանըն իքինճի տէֆա քէնտիսինի զիեարէթինտէն տօլայը մէմնուն օլարագ, իշլէրինին քէսրէթի հասէպիյլէ հէնուզ իատէի զիեարէթ իտէմէտիկինտէն նաշի թէէսսիւֆ պէհան իթմիչ տիր։ Բաթրիգ էֆ.յէ, հինի մուվասալէթ վէ ավտէթտէ, իհթիրամաթը լայըգէ իյֆա խոլունմուչ տըր։

*** Տիւն Մուսէվի խախամպաշըսը, գարու քէհեասը իլէ պիրլիքտէ բաթրիգ Դուրեան Սրբազանը զիեարէթլէ, քիւրսիսինէ ավտէթինտէն տօլայը պէհանը մէմնունիյէթ իթմիչ տիր։ Բաթրիգ էֆ. տէ, թագրիրինին հէնուզ ճէվապընը ալմատըղընը պէհան իթտիկինտէ, խախամպաշը էֆ.՝ պիր միւտտէթ տահա թէճամմիւլ իթիլմէսինի, վէ ինշալլահ ճէվապը ալընաճաղընը սէօյլէմիչ տիր։ Պատէհու խախամպաշը էֆ., տախի Մուսէվիլէրին աքէրլիյէթի հագգընտա պիր թագրիր վէրմիչ իսէ տէ, հէնուզ ճէվապ ալամատըղընը սէօյլէմիչ, վէ բաթրիգ էֆ. տէ, պու կիւնլէրտէ Էրմէնի բաթրիգխանէսինին տախի Էրմէնիլէրին աքէրլիկի հագգընտա պազը չէրաիթի հավի պիր թագրիր վէրէճէկինի, վէ պու մէսէլէտէ տիկէր բաթրիգխանէլէրլէ միւթթէֆիգէն հարէքէթ իտիլէճէկինի պիլտիրմիչ տիր։ Մէքթէպլէր վէ տիկէր պազը մէսէլէլէր հագգընտա տախի պիր միւտտէթ կէօրիւշիւլմիւշ, վէ հարիմ սաաթ գատար սիւրմիշ միւլագաթտան սօնրա, խախամ պաշը էֆ. մագհարը իհթիրամաթը մախսուսէ օլարագ, մուֆարագաթ իյլէմիչ տիր։

*** Գուտս Էրմէնի բաթրիգխանէսինին իւչ ասը վ.ի չէհրիմիզէ կէթիրիլմիչ, վէ տօղրուճա Փիլիչ խասթախանէսինէ կէօթիւրիւլէրէք, մուհաֆազա ալթընա ալընմըշլար տըր։

Թէքսուսիֆէն խասթէ պուլունմագտա կէօրէ, միւթէպպիրանը միլլէթիմիզտէն Տիւխանը ուսու իլ միւֆէթթիշի սապըգը Սարաֆեան էֆ. Նիկողոսեանըն քէրիմէսի միւհթէրէմէսի Տիկին Բօլին, Գահիրէտէ, խայլի միւտտէթտէն պէրու խասթա օլտուղը հալտէ, բէք չօգ միւտավաթ վէ միւսայի իճրա խոլունմուշ, վէ բէտէր վէ վալիտէսի Գահիրէյէ կիտէրէք, էլտէն կէլէն եարտըմը իսէ տէ, չի չարէ քի, քէտէրլիլէրի թէչէտտիտ իթմէքլէ, կէչէն ճումա իրթէսի կիւնիւ, պիչարէ, կէնճ չաղընտա Թէրքը հայաթ իտէրէք, էպէտիյէթէ պիրլէշմիչ, աղրապալարընը անըլմայը տուչարը հէյրա ու էլէմ իյլէմիչ տիր։ Ճէնապը Հագգ՝ միւմէյսինէ սապրը ճէմիլ իհսան պույուրսուն։

Մէմնունէն խապէր ալտըղըմըզա կէօրէ, Պէյօղլը Ճատտէսի քէպիրինտէ Լիմօնճեան էֆ.նին էճզախանէսի, կիւնտէն կիւնէ չէրէֆ պուլուպ, թապիպլէրին էմնիյէթինի վէ միւթէպպիր միւշթէրիլէրինին թէվէճճիւհինի գազանմըշ օլտուղը կիպի, պու տէֆա տախի Պէյօղլը միւթէաարրըֆլըղընըն էճզաճըսը թայինին օլունմըշ տըր։

Լիմօնճեան էֆ.յի, իշպու իրաաիկի թէրագգըյեաթ վէ մուվաֆֆագըյէթլէրինտէն տօլայը թէպրիք իտէրիզ։

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻՔ ՄԱԼՈՒՄԱԹ

Մըսըր րէիսի վիւքէլասը Պութրոս բաշա՝ Գահիրէտէ Իպրահիմ Վէրտանի նամընտէ 22 եաշընտա պիրի թարաֆընտան պըչագ րէվօլվէր իլէ վուրուլմուշ վէ միւթէէսսիրէն վէֆաթ էթմիշ տիր ։ Մուշարիլէյհին վէֆաթը Մըսըրտա թէէսսիրի ազիմ հասըլ էթմիշ տիր ։ Գաթիլ տէրհալ ախզ օլունմուշ տուր ։ Ճինայէթին սէպէպինի պէեան էթմէմիշ իսէ տէ , բօլիթիգա սէպէպիյլէ օլտուղու վէ Մըսըրտա հիւրրիյէթբէրվէրանտան միւրէքքէպ վասի պիր «թէրրօրիսթ» ֆըրգասը պուլունտուղու զաննը օլունուեօր ։ Շէհրտէ էսաս ալէյհէթի օլարագ , պայրագլար եարըմ չէքիլմիշ վէ թիճարէթխանէլէր գաբանմըշ տըր ։

Պէլկրատտան իշար գըլընտըղընա կէօրէ , եազըլըեօր . Սըրպիա խարիճիյէ նազըրը իլէ Պուլկարիսթան վէ Գարատաղ միւմէսսիլլէրի Իսթանպօլա կէլէրէք , բրէնսը Օսմանլը սիեասի իլէ կէօրիւշէճէքլէր տիր ։ Պու միւլագաթլարտա Թունա-Ատրիաթիք տէմիր եօլունուն ինշաաը մէսէլէսի մէվզուի պահս օլունաճաղը զաննը օլունուեօր ։

Կիրիտին հէյէթը իճրաիյէսի՝ Աթինայա մէպուս կէօնտէրմէք խուսուսընտա համի տէվլէթլէր գարշըսընտա չիմտիլիք թէահհիւտ ալթընա կիրմիշ օլմամագ իչին , պու տէվլէթլէրին սօն նօթասընա ճէվապ վէրմէմէճէք տիր ։ Անճագ պիւթիւն սիեասի էֆրատ հէմֆիքիր օլտուղլարընտան , պիր պէեաննամէ նէշր իլէ մէճլիսի հագգտան վազ կէչմէեէրէք , տէվլէթլէրին միւրաճաաթա պաշ էյմէքլիկի վէ Եունան միլլէթ մէճլիսինէ մէպուս կէօնտէրմէքտէն կէրի տուրմայը թավսիյէ իտէճէք տիր ։

Ճէմա իթթէհաթ սայիրը սատրազամ բաշանըն գօնաղընտա սուրէթը փէվգէլատէտէ Մէճլիսի վիւքէլա իճթիմա էթմիշ , վէ Կիրիտ մէսէլէսիյլէ Եունան ամալը հազըրլընընը հասըլ իտէպիլէճէկի վուգուաթ միւզաքէրէ իտիլմիշ տիր ։

Համիտին վէֆաթընտա տաիր իքի կիւնտէն պէրի տէվէրան իտէն շայիա էսասըն թէքզիպ իտիլմիշ տիր ։ Սըհհաթի պէր քէմալ իմիշ ։

Տիւն Համիտին 1 էվլատը , իչլէ բրէնսէս օլարագ 15 հարէմ , աղալարը վէ միւգիւէ մէմուրլար իլէ պիրլիքտէ չըմէնտըֆէրլէ չէհրիմիզէ կէլմիշլէր տիր ։ Պունլարըն կէլիշի խալգըն սալըզը իքի գըզըլըն իզտիվաճը իչին օլտուղը թէէյյին իտիլիեօր ։

Կիւմիւլճինէ մէպուսը վէ Իթթիհատ ֆըրգասը րէիսի սաբըգ Իսմայիլ Հագգը , Գարէսի մէպուսը Վասֆի , Թարապլուսը Ղարպ մէպուսը Ֆէրհատ , Պաղտատ մէպուսը Սիւլէյման Սուտի , Պուրտուր մէպուսը Էօմէր Լութֆի , Էրզրում մէպուսը Շէվքէթ պէյ վէ էֆ.լէր Իթթիհատ վէ Թէրագգը ֆըրգասը ազալըղընտան իսթիֆա էթմիշլէր տիր ։ Այտըն մէպուսը Թօզատիզատէ Շէքիպ պէյ իլէ Էտիրնէ մէպուսը Տը. Րիզա Թէվֆիգ պէյին (ֆէյլէսօֆ) տախի պու կիւն եարըն իսթիֆալարընը վէրէճէքլէրինի «Թէրճիւմանը Հագիգաթ» եազըեօր ։

«Իգտամ»ըն պէեանընա կէօրէ , էքսէր ազասը՝ Իթթիհատ ֆըրգասընտան իսթիֆա էթմիշ օլան օթուզ գատար մէպուսան՝ «Էհալի ֆըրգասը» նամըյլէ եէնի պիր ֆըրգա թէշքիլ էթմիշլէր տիր ։

Տը. Զօհրապ էֆ.նին , եազընտա , հիւքիւմէթին տախիլի վէ խարիճի բօլիթիգասը հագգընտա իսթիզահը հավի Մէճլիսի մէպուսանա պիր թագրիր թագտիմ իտէճէկի սէօյլէնիեօր ։

Պէյօղլը միւթէսարրըֆլըղընըն մէճլիսի իտարէսի չու սուրէթլէ թէշքիլ օլունմուշ տուր ։ Միրկէօն միւթէսարրըֆընտան Մէհէմմէտ Զէքի պէյ , Սիսամ պէյի սապըգը Եանգօ էֆ. Վիթինօս վէ Կիւմիւշխէրտան Տիրան էֆ. ։ Պու մէճլիս , միւթէսարրըֆըն թահթը րիեասէթինտէ բազար իրթէսի վէ բէնչշէնպէհ կիւնլէրի իճթիմա իտէճէք տիր ։

Սիսամ սուլարընտա թալիմ իչին պիր Ալաթօրիա գըրուազէօրի կիթմիշ տիր ։

Մէճլիսի վիւքէլանըն բազար կիւնքի իճթիմաընտա , Թիւրքիատա չըգան ղազէթալարըն նագլի իչին բօսթա իւճրէթի ալընմամասընա տաիր գանուն լաիհասընըն՝ Մէճլիսի մէպուսանա կէօնտէրիլմէսինէ , վէ պիր Ալման ֆապրիգասընտան սաթըն ալընաճագ 4 մուխրիպ թօրբիտօ պէտէլլէրինի՝ տօնանմայի Օսմանի իանէի միլլիյէ ճէմիյէթինտէն ալընմասընա գարար վէրիլմիշ , Պաթումա իլէ Սամա պէյնինտէ ինշա իտիլէճէք տէմիր եօլը հագգընտա Շուրայի տէվլէթին մազպաթասը միւզաքէրէ իտիլմիշ , վէ տիքէր մատտէլէրին միւզաքէրէսինէ իպթիտա օլունմուշ տըր ։

Հալէպ մէպուսը Պէրի.քէթիզատէ Րիֆաթ էֆ.՝ տիւն ֆիճաէթէն վէֆաթ էթմիշ տիր ։

Վէքիլիւն Բօսթա նամ Պուլկար ղազէթասընըն միւմայէթինէ կէօրէ , Րուսիա հիւքիւմէթի՝ կէօյա Պուլկարիսթանա 2 զըրհըլը իլէ 3-4 թօրբիտօ հէտիյէ իտէճէք իմիշ ։

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ(*)

7/20 Փետրուար Բազար

Տիւն , էօյլէտէն սօնրա , ալաթ. սաաթ 2տէ , պատրիգը էքսէլլանսը Գ-Բաթրիգխանէնին սալօնընտա թօփլանմըշ օլան հալգըն , Ատենապետ Արամ էֆ. Եըրամեանըն թահթը րիեասէթինտէ մէճլիս աչըլմըշ տըր ։— Պու աքշամ միւզաքէրաթըն ալէնի օլաճաղը , ֆագաթ հէր Երեսփոխանըն պիր զարֆըլա եալընըզ պիրէր քիշինին կէլէպիլէճէքլէրի մուգարրէր օլմասընա րաղմէն , բէք չօգ սամիունըն կէլմիշ օլտուղլարընտան , պու գատար գալապալըղը իսթիապ էտէ պիլէճէք քեաֆի օլան սալօնտա , սըգըշըգ Երեսփոխանլար իչին օթուրաճագ մահալ թէտարիքինէ պիլէ կիւճլիւք չէքիլմիշ տիր ։

Հէր նէ իսէ , սիւքիւնի իհթիմամ , խիթապէթի մալիւմին իգալէսիյլէ , Երեսփ. ժողով վէ Սիւնհոտոս ազալըրընըն վէքիլի իթթիլաֆ հուսուլինէ մէտար օլաճագ թէքլիֆնամէլէրին միւզաքէրէսինէ միւնհասըր օլաճաղը՝ Ատենապետ էֆ. թարաֆընտան պէեան իտիլտիքտէն սօնրա , Պօղոս էֆ. Սօմահեան գէլամա աղազ իտէրէք , «Պայրը բէամի օլան սօն իքի իճթիմատան էվվէլքի բէամի իճթիմատա , Արք. Եպիսկոպոսլար հազըր օլտուգլարը հալտէ , սուրէթը իթթիլաֆ հասըլ օլմագ իւզրէ պազը թէքլիֆաթ վագը օլմուշ իտի ։ Լաքին մէսէլէ թէավիւգ օլունամատըղ , օնտան սօնրաքի իքի ղայրը բէամի իճթիմատա ուզուն միւզաքէրաթ իլէ , մէսէլէնին լէհ վէ ալէյհինտէքի ճիհէթլէրի թէտգիգ իտիլտի ։ Շու հալտէ , Երեսփոխանական ժողով ազալարը՝ նէ սուրէթլէ իթթիլաֆ պուլունապիլէճէկի հագգընտա էհէմմիյէթլի պիր ֆիքր բէյտա իտէպիլիրլէր ։ Զաթէն պիզ , պազը Երեսփոխանլարըմըզ , պու մէսէլէյէ պիր թէքլիֆնամէ թանզիմ իթթիք ։ Իմտի արթըգ ուզուն ուզատըյա միւնագաշայա կիրիշմէմէլէրէք , պու կիւնքի իճթիմաըմըզըն բէամի օլմասը իչին Նախագահ Գերպծ.ը սալօնտա տավէթլէ , թէքլիֆնամէյի թէտգիգ վէ միւզաքէրէ իտէլիմ ։ Մալիւմ տուր քի , կէրէք Արք. Եպիսկոպոսլար վէ կէրէք Ճէմաաթ իլէ Երեսփոխանական ժողով , պու մէսէլէյէ պիր ան էվվէլ նէթիճէ վէրիլմէսի խուսուսընտա միւթթէֆիգ տիրլէր» տէմիշ տիր ։

Տր. էֆ. Մինէճեան.—Գապուլ իտէճէկիմիզ թէքլիֆնամէ , պիզճէ , պատէլ միւզաքէրէ գապուլ իտիլտիքտէն սօնրա , Եպիսկոպոսլար թարաֆընտան բէտտ տախի իտիլսէ , գարարըմըզ հիւքիւմսիւզ գալըր իսէ տէ , չիմտիտէն թանզիմը գարարը ամալըքեզ ։ Պինաէնալէյհ պու պապտաքի միւզաքէրաթըն օնլարըն հուզուրընտա իճրա իտիլմէսի թարաֆընտայըմ ։

Շիշմանեան էֆ. — Պէն թէքլիֆ իտէրիմ քի , պիզ պուրատա թէքլիֆնամէլէրի թէտգիգ իթթիքտէն սօնրա , գարարը գաթի վէրմէզտէն , պիր գօմիսիօն մարիֆէթիյլէ Եպիսկոպոսլար իլէ միւզաքէրէ իտիլսին , վէ օնլարըն նէ տէրէճէյէ գատար պիզէ հագլը չըգաճագլարը անլաշըլսըն , սօն թէքլիֆլէրինի պիզէ թէպլիղ իտէսին , վէ օնտան սօնրա պու թէքլիֆաթը նազարը տիգգաթէ ալարագ , մէճլիսիմիզճէ սօն գարար վէրիլսին ։

Պու թէքլիֆ պազը Երեսփոխանլարա սուրի թէէսսիւր իթմէքլէ , բէտտ իտիլմիշ տիր ։

Վահէ էֆ. Իսքէնտէրեան.— Մէճլիսիմիզ քէնտի պաշընա պիր չէյ եաբամազ միւգէյյէտ տիր քի , հէր մէսէլէտէ գօմիսիօնլար թէշքիլինէ լիւզում կէօրիւլիւեօր , վէ պու սուրէթլէ մէճլիսիմիզ մէմնունիյէթպախշ պիր նէթիճէ իսթիհսալ իտէմէեօր ։ Իմտի պիզ միւզաքէրէ իտիպ , գարարըմըզը վէրէլիմ ։ Էկէր Եպիսկոպոսլար գապուլ իթմէզլէր իսէ , օ վագըթ իճապընը տիւշիւնիւրիւզ ։

Պու խուսուստա լէհ վէ ալէյհտէ միւզաքէրաթտան սօնրա , Սոմահեան վէ Մինէճեան էֆ.լէրին թէքլիֆինի՝ Ատենապետ էֆ. գապուլ էթմիշ , վէ էքսէրիյէթը արա իլէ Սօմահեան էֆ.նին թէքլիֆի գապուլ օլունմուշ տըր ։

Պունըն իւզէրինէ Նախագահ Գերապայծառ՝ մէճլիսէ տավէթ իտիլմիշ տիր ։

Պու սըրատա Պրուսատան Երեսփոխան ինթիխապ իտիլմիշ օլան Ցախըր էֆ. Գավաֆեանըն վէ Էնտրէլէն ինթիխապ օլունան Տօգթ. Բօյ էֆ. Էնտրէնէին ինթիխապ մազբաթալարը օգունմուշ , վէ պիրինճիսի տէրհալ , վէ իքինճի մազպաթանըն սուրէթը թանզիմինտէ օլան պազը իթիրազլար խըլալընտան սօնրա գապուլ էտիլմիշ տիր ։

Գավաֆեան էֆ.նին ինթիխապ մազպաթասընը իմզալայանլարտան պիրի , սօնրատան իմզասընը կէրի ալտըղընտան տահի Պրուսատան Երեսփ. Դիւանա պիր մէքթուպ եազմըշ իսէ տէ , պունա էհէմմիյէթ վէրիլմէմիշ տիր ։

Մուշաան վէ սաիր մահէլլէլէրտէն կէլմիշ օլան պազը մէքթուպլար իլէ գատթը սամիըն օգունմասը՝ խայլի վագըթ իճապ իտէճէկինտէն , պունլարըն գրաաթը տիքէր պիր իճթիմայա թալիգ իտիլմիշ տիր ։

Պատէհու «քանտաճա»լէրէ սըրա կէլինճէ , Նախագահ Գերապայծառ՝ պու պապտաքի միւզաքէրէ՝ էվվէլճէ պազը Եպիսկոպոսլար մուվաճէհէսինտէ ճէրէյան էթմիշ իչին , պու աքշամ տախի օնլարըն թէքրար հազըր պուլունմալարը թէքլիֆ էթմիշ , վէ իշպու թէքլիֆի գապուլ օլունմուշ տըր ։ Պինաէնալէյհ Արք. Դօյունեան Եպս. իլէ պիրլիքտէ Արք. Արփիարեան , Կիւլեան , Պէչէճեան Արքեպիսկոպոսլար վէ Ճամճեան , Զիլէկհեան , Թաշճաանեան , Մուրատեան վէ Իսրայէլեան Եպիսկոպոսլար , պուրատան սօնրաքի միւզաքէրաթտա հազըր պուլունմուշլար տըր ։

Սոմահեան էֆ., թէքլիֆին թէքրար իլէ , «Միւնթէխապ Եպիսկոպոսլար , չիւնքի Ճէմաաթըն վէ մէճլիսիմիզին հիսսիեաթընա թաքսա վէրմէք վագըֆ օլտուգլարընտան , քէնտիլէրի պու սուրէթլէ իթթիլաֆը գապուլ իտէրլէր . զիրա կէօրիւլէճէքլէր քի , թէքլիֆնամէմիզտէ գապուլ օլունմայաճագ պիր չէյ եօգ տըր» տէմիշ վէ օ սըրատա թէքլիֆնամէնին Դիւանա թագտիմ իտիլմիշ տիր ։

Պու եանատէ սամիուն կիւթտիքճէ չօղալմըշ , Երեսփոխան օլան վէ օլմայան թանըլմըշ պիր գալապալըգ գարմագարըշ օթուրմագա մէճպուր պուլունմուշ , վէ միւզաքէրաթըն սէլամէթլէ չըգմասը միւնթէհիլ պուլունմուշ օլտուղընտան , պիր արա , սալօնտա Երեսփոխանլարտան մատա կէլմիշ օլան սամիունըն գալմասը , սիւքիւնէթին մէճպուրէն չըգմասը թէքլիֆ իտիլմիշ , պու թէքլիֆէ սամիունտան պազըլարը մուխալէֆէթ իթմիշ , միւզաքէրաթ պիր արա թաթիլ օլունմուշ , նիհայէթ պիր թագըմըն չէքիլմէսինտէն սօնրա , մէճլիս , թէքրար աչըլարագ , միւզաքէրաթա տէվամ օլունմուշ տըր ։

Սոմահեան էֆ.նին զիքրէտիլէն թէքլիֆնամէսի , քեամիլ Պատուհասեան Վ.Թարաֆընտան օգունմուշ տըր ։

«Ազգ. Երեսփ. Ժողովս՝ նկատի առնելով որ Հասարակութեանս հիմերը կը կազմեն Կաթողիկէ Կրօնքը և Ազգ. կազմակերպութիւնը, այս երկուքը ամբողջութեամբ անվթար և անաղարտ պահելու համար կ'առաջարկէ՝

«Ա. Արք. Եպիսկոպոսունք և Երեսփ. Ժողովոյ անդամք ի գործածութեան եղող Ազգ. Կանոնագրութիւնը ստորագրեն, այնպէս որ Կ-Պատրիարքը ընտրուելէ յետոյ միայն պիտի առաջարկեն իրեն որ զայն անխտիր գործադրէ մինչև ցվաւերացումն նոր կանոնագրի, և եթէ ընդդիմանայ և հակառակ վարուի, Երեսփ. Ժողովս և Արք. Եպիսկոպոսունք պիտի միանան ստիպելու զինքը որ գործադրէ և եթէ դարձեալ ընդդիմանայ՝ միասին պիտի դիմեն ի Հռովմ և Տէրութեան՝ զինքը պաշտօնանկ ընելու։

«Բ. Որպէս զի իրաց ստոյգ վիճակը Ս. Բահանայապետին տեղեկագրուի և բնական չէ միայն թէ սխալ տեղեկութիւններ տրուած ըլլան, իրողութիւնները ճշգրիտ կերպով խմբագրուի և ժողովոյս մէջ Արք. Եպիսկոպոսաց Ներկայութեան կարդացուելէ յետոյ, երկուստեք ստորագրուելով՝ ղրկուի Ս. Բահանայապետին, մէջը դրուելով Արք. Տեղապահ Գերպծ.ի երկրորդ բանաձեւը և անոր ճշգրիտ թարգմանութիւնը և հետեւեալ պարբերութիւնը.

«Հայ-Կաթողիկէ Հասարակութիւնս անգամ մը եւս ապացուցանելու համար իր որդիական հպատակութիւնը առ Ս. Գահն Հռովմայ, կը ձեռնարկէ Կ-Պատրիարքի ընտրութեան։»

«Գ. Նկատի առնելով որ թէ՝ ժողովս և թէ Հասարակութեանս մէջ ընդհանուր համոզում կայ թէ՝ Թէրզեանցեան Գերյ. վարդապետը ապօրինի և անվայել դեր ունեցած է այս խնդիրներուն մէջ, և թէ անոր Ներկայութիւնը Կաթողիկոսարանի մէջ ապագային ալ վնասակար կրնայ ըլլալ՝ Արք. Եպիսկոպոսունք նկատի առնուն ժողովրդեան այս համոզումը և ընդ միշտ հեռացնեն զայն Կաթողիկոսարանէն։

«Դ. Կ-Պատրիարքի ընտրութենէն յետոյ թէ՝ Հռովմ գրուելիք Սիւնհոդոսական տեղեկագրին և թէ՝ Տէրութեան ներկայացուելիք «մազպաթա»յին հետ մէկտեղ զատ մազպաթայով միանոյն ժամանակ տեղեկագրուի որ Կ-Պատրիարքը անմիջապէս պիտի ձեռնարկէ ամբողջ Սիւնհոդոսով՝ Ազգ. Երեսփ. Ժողովոյ հետ սկսուած նոր Կանոնագրութեան գործը լրացնելու։

Բերա, 7/20 Փետր. 1910

(21 ստորագրութիւնք)

Պունըն միւզաքէրէսինէ կիրիշիլմէզտէն էվվէլ , Ատենապետ էֆ. տիքէր թէքլիֆնամէլէր վարսա , օնլարըն տախի թագտիմինի պէեան իթմէքլէ , Մինէճեան էֆ. թարաֆընտան տիքէր պիր թէքլիֆնամէ վէրիլմիշ , վէ պու տախի օգունմուշ տըր ։

Սաիր թէքլիֆնամէլէր օլմատըղընտան , պիրինճի թէքլիֆնամէնին իլք մատտէսի թէքրար օգունմասընտա , Մինէճեան էֆ.՝ «Պու մատտէտէ պիր նիզամնամէ գիպի օլունուեօր , ֆագաթ հանկի նիզամնամէ տիր , պիր թագըմ անլաշըլմազ հալի օլան վէ էսասէն մէրի իւլ իճրա պուլունան մը , եօգսա հէչ իճրա օլունմամըշ օլան մը ։ Սանքի՝ ինթիխապ օլունաճագ Գ-Բաթրիգ՝ թէմամէն անը իճրա իթմէզսէ , Բօմայա վէ Տէվլէթէ միւրաճաաթ օլունաճագ թէքլիֆ օլունուեօր ։ Իքինճիսի իչին տէյէճէկիմ եօգ տըր , ֆագաթ պիրինճիսի իչին էօյլէ թէլաքքի իտիլմէսի [illegible] ։ [illegible] ։

Պաղչեան Գերյ.՝ տէրքէնարը վէ տէրքէնարըն նիզամնամէլէրին թանզիմի հագգընտա պազը մալիւմաթ վէ իզահաթ վէրմիշ , վէ նիհայէթ՝ «քանտաճա»տէ մէվզուի պահս օլան նիզամնամէ՝ տէրքէնարլարը հավի օլան նիզամնամէ իտուկի անլաշըլմըշ տըր ։

(Մալիւմ օլմագ կէրէք տիր քի , իլք նիզամնամէ , 1888տէ , Ազարեան Գ-Բաթրիգ իլէ Անտրէասեանի զըմրէի միւթէպէրանըր արասընտա թանզիմ իտիլմիշ , վէ պատէհու միլլէթին իլք Միւթէպէրան մէճլիսինտէ վէ Գառքէօյ Սինօտընտա միւզաքէրէ իտիլէրէք , պիր թագըմ թատիլաթ կէօրմիւշ տիւր քի , իշթէ օ թատիլաթլը մէթնտէ օլան նիզամնամէ մէրի իւլ իճրա օլան նիզամնամէ տիր ։)

Մանուկ էֆ. Մարիկեան.— «Քանտաճա»տէ «ազգային կազմակերպութիւն» տէնիլմիշ . պունտա կալսա «տոհմային» տէնմէսի տահա միւնասիպ տիր ։

Հ. Սահակ Վ. Տէր-Մովսէսեան.— «Տոհմ վէ ազգ» այնը մանէտատա իսէ տէ , «տոհմ» ֆամիլեայա մախսուս տըր , ֆագաթ «ազգ» տահա վասի մանէտատա տըր ։ Անճագ տէվրը Համիտէ «ազգ» քէլիմէսի սէրպէսթճէ գուլլանըլամազտը ։ Իմտի էօյլէ գալմասը՝ տահա էյի տիր ։

Շիշմանեան էֆ.— «Քանտաճա» հագգընտա պիզճէ իթթիլաֆ հասըլ օլուր , ֆագաթ Սինոտ ազալարընըն բէտտ իտիլտիկի հալտէ , միւշքիլաթա թէսատիւֆ իտիլմէսի մէչհուլ օլուրը իչին , չիմտիտէն օնլարըն տա րէյի ալընմասընը թէքլիֆ իտէրիմ ։

Հ. Սահակ Վ. Տէր-Մովսէսեան տա , այնի թէքլիֆտէ պուլունմուշ տըր ։

(*) Երեսփ. ժողովըն իշպու իճթիմաընա տաիր բազար իրթէսի կիւնիւ նէշր իթտիքիմիզ զէյլտէքի մալիւմաթ թաշրա աբօնէլէրիմիզ իչին պու կիւն թէքրար նէշր , վէ պու վէսիլէ իլէ , իլք նէշրիեաթտա վագը օլան պազը սէհվլէրի տէ թաշհիհ իտէրիզ ։

Յովսէփ Վ. Ճամճեան.— Պու խուսուսա հէմֆիքիր օլմամլա պէրապէր, չունու խլաֆէ խաէրէմ քի, պիզ, պու կիւն պուրատա միւշքիլաթը աէֆ իտէճէք եէրտէ, եէնի միւշքիլաթ չըգարըեօրըզ: Էկէր կէչմիշէ պիր ազ աթֆը նազար իտէրսէք, մէսէլէյի պու գատար կիւճլէշտիրմէք ճայիզ օլմատըղընը անլարըզ. պիզ, քէնտիմիզի, Ֆրանսա, Ինկիլթէրրա եախօտ Ալմանիա Բարլամէնթօլարը ֆարզ իտիեօրըզ: Պիւթիւն ճէմաաթըմըզ, 60-70,000 նուֆուստան իպարէթ տիր: Պու քիւչիւք ճէմաաթը խասրէ իթմէք իչին, պու գատար գանունլարա իհթիեաճ եօգ տըր. գանուն աէնիլէն՝ իճրա օլունմագ իչին. քաղըստան զիւատէ գալպտէ վէ հիսսիեաթտա մէրքիւզ օլմալը տըր:

Պու սըրատա Ճամճեան Վ., ճէմաաթըմըզըն սուրէթը թէշքիլաթը հագգընտա պազը մալիւմաթ վէրէրէք, իշպու թէշքիլաթտա բիւզօբօսուն վէ րուհպանըն՝ թէրագգըեաթը միլլիյէ խուսուսընտա ճիտտէն չալըշտըգլարընը, քիլիսէ, մէքթէպ վէ սաիրէ ինշաաթընտա գայրէթ իթտիքլէրինի պէեանատէն սօնրա, իկալէթէն աէմիշ տիր քի, «Պուկիւն աէնէլէրճէ էվվէլ պազը սուի թէֆէհհիւմլէր նէթիճէսինտէ պէյն էլ միլլէթ գիլ ու գալ հասըլ օլմուշ, մատտի վէ մանէվի բէք չօգ զարարլար հուսուլէ կէլմիշ, վէ նիհայէթ պիր նիզամնամէ եապըլմըշ տըր քի, պու կիւն գուսուրլու օլտուղը կէօրիւլիւեօր. փագաթ շիմտի տէ եէնի նիզամնամէ իչին ֆիքըրլէր օ գատար թաճրիգ օլունմըշ տըր քի, պէնճէ օ ֆիքըրլէրին թէսիրինի իչին պիր միւտտէթ պէքլէմէք վէ միւսթագպէլի տիւշիւնէրէք, եէնի նիզամնամէյի սաքինանէ եապմագ միւնասիպ օլուր. լաքին իշլէր եօլընտա ճէրէեան իտէպիլմէք իչին պու կիպի «բանաձեւ»լէր իլէ վագըթ կէչիրմէքտէն իսէ, եէնի Կ-Բաթրիկիմիզի ինթիխապ իտէլիմ. օնտան սօնրա սօղուգ գանլըլըգլա եէնի նիզամնամէյի հազըրլաեալըմ»:

Վահէ էֆ. Իսկէնտէրեան.—Նիզամնամէ թանզիմի իչին հէր հալտէ պէօյլէ պիր լէթլէր սըրասընտա՞ մը պուլունմալը:

Մինէճեան էֆ.— Հ. Սահակ Վ.ին վէ Շիշմանեան էֆ.ին իֆատէլէրինէ ճէվապէն աէրիմ քի, պիզ, քէնտի գարարլարըմըզը վէրէլիմ. սօնրա Եպիսկոպոսլար քէնտի ճէվապլարընը վէրսինլէր:

Տր. Յովհաննէսեան.— Էկէր պիզ, հէր սըրատա օնլարըն նէ տէյէճէկլէրինի տիւշիւնիւրսէք, հիչ պիր գարար վէրէմէյիզ: Իմտի միւթթէֆիգէն վէ գանաաթլէ գարարըմըզը վէրէլիմ. գապուլ օլունմազսա, նէ եապաճաղըմըզը օլ վագըթ տիւշիւնիւրիւզ:

Պետրոս էֆ. Վասիլեան տախի պու էֆքեարը պէեան իթմիշ տիր:

Շուրայը պէեան իտէյիմ քի, Արհ. Տէր. Գէրպծ., Եպիսկոպոսլարըն պու միւզաքէրաթտա հազըր պուլունմասը՝ սօն րէսմի իճթիմատա թանզիմ իտիլէն «բանաձեւ»ին մէզքիւրի պահս օլաճաղը զաննըյլա օլտուղընը, փագաթ տիկէր «բանաձեւ»լէր օրթաեա գօնուլտուղը իչին, քէնտիլէրին պուլունմասընա լիւզում օլմատըղընը պէեան իլէ, մէճլիստէն կիթմէք իսթէմիշլէրինի աէօյլէմիշ իսէ տէ, Երեսփոխանլար՝ Մէճլիսին վէ Ճէմաաթըն հիսսիեաթ վէ էֆքեարընա վագըֆ օլմագ իւզրէ մէճլիստէն կիթմէմէլէրինի րիճա իթմիշլէր տիր: Եպիսկոպոսլար՝ պու րիճայը գապուլ իլէ գալմըշլար տըր:

Շիշմանեան էֆ.՝ վէրիլէճէք գարարըն, միւշքիլաթա ուղրամամասը իչին իթթիֆագ հուսուլիյլէ վէրիլմէսինի թէքրար իթմիշ տիր:

Դր. էֆ. Պէճիտեան.— Պիրինճի մատտէտէ, «Կ-Բաթրիգ՝ Նիզամնամէյի գապուլ իթմէզսէ, քէնտիսինի ազլ իթտիրմէք իչին Եպիսկոպոսլարըն՝ Երեսփ. Ժողով իլէ պիրլիքտէ Ռոմաեա վէ Տէվլէթէ միւրաճաաթ իտէճէքլէրի» պէեան օլունուեօր: Շու հալտէ Սինոդ ազալարընըն Կ-Բաթրիգ հագգընտա պէօյլէ պիր հագգլարը օլուպ օլմատըղընը սուալ իտէրիմ:

Մոմճեան էֆ.— Պիզ պուրատա պիր թէքլիֆնամէ իւզէրինէ միւզաքէրէ իտիեօրըզ. Եպիսկոպոսլարըն ավօգաթլըղընը եախօտ անլէրին սէլահիյէթի աէրէճէսինի թային իթմէյէ մէմուր տէյիլիզ:

Էքմէքճեան Վ.— Էկէր Ռոմա՝ Կ-Բաթրիկին իսթիֆասը իչին իտիլէն միւրաճաաթտա կէօսթէրիլէն սէպէպլէրի քաֆի կէօրմէյէրէք, գապուլ իթմէզսէ, պէօյլէ միւշքիլաթա ուղրանաճաղըզ: Շու հալտէ օ մատտէ՝ հատտը զաթէնտէ գապիլի իճրա տէյիլ տիր:

Առաքելեան էֆ.— Պու մէսէլէ՝ նազարիեաթտան իպարէթ տիր. ումարըզ քի իշ օրալարա կէլմէզ. կէլիրսէ օլ վագըթ տիւշիւնիւրիւզ:

Հ. Սահակ Վ.— Էրմէնի քիլիսէսինճէ Կաթօլիկոսլըգ սըֆաթը գայըր հայաթիյէ տըր. չու հալտէ իքինճի պիր Կաթողիկոսը թէպարիզ իթմէքլէ, ֆէնա պիր աղէթ օլաճագ վէ պիր չօգ մահզուրլար հասըլ իտէճէք տիր:

Լէհ վէ աէլեհտէ միւզաքէրէտէն սօնրա, պիրինճի մատտէ 29 գուրա իլէ գապուլ օլունմըշ տըր:

Իքինճի մատտէ օգունտուղընտա, Յովհաննէս էֆ. Թօփալեան՝ իշպու մատտէնին միւպհէմ վէ գարանլըգ օլտուղընը պէեան իթմիշ տիր:

Արամ էֆ. Ինճիճեան.— Շիմտիյէ գատար Ռոմաեա, ճէմաաթըն վէ մէճլիսիմիզին էֆքեար վէ հիսսիեաթը վէ եէնի նիզամնամէնին միւնտէրիճաթը հագգընտա եանլըշ մալիւմաթ վէրիլմիշ օլապիլիր. նասըլ քի կէչէն իճթիմատա Եպիսկոպոսլարտան պիրի՝ եէնի նիզամնամէտէ մէզհէպէ գարշը մատտէլէր պուլունտուղընը րիվայէթէն իշիթթիկինի աէօյլէմիշ տիր. իմտի Ռոմա Բիւրօսինին ճէմաաթըմըզ հագգընտա եանլըշ էֆքեար պէսլէմէմէսի իչին հագիգաթը հալին պիլտիրիլմէսի լազըմ տըր:

Առաքելեան էֆ.— Տիմէք ճէմաաթըմըզ իւզէրինէ միւֆթէրիեաթ օլմուշ տըր աէյի զանն օլունուեօր: Պու կիպի ֆարզիեաթա պինաէն թէքզիպէ գալգըշմագ ճայիզ օլամազ. լաքին էկէր սըրֆ մալիւմաթ գազանըլմասը օլաճագ իսէ, տախիլի ահվալիմիզի պիլտիրմէյէ նէ՞ լիւզում վար տըր:

Ինճիճեան էֆ.— Սէպէպ տախի օլմասա, ահվալիմիզի Ռոմաեա պիլտիրմէմէյի վէ էվլատըգ ուպուտիյէթիմիզի կէօսթէրմէմէյէ նէ՞ մանիա վար տըր:

Մինէճեան էֆ.— Պիզէ գարշը օլան ազվիեաթը թէքզիպ իչին Ռոմաեա միւրաճաաթը գապուլ իտէմէմ. զիրա պու միւրաճաաթ՝ պիզի միւթթէհէմ կիպի կէօսթէրիր, վէ թէպրիէյի զիմմէթ կիպի ֆարզ օլունուր. Մէճլիսիմիզին, եօլսըզ պիր հարէքէթտէ պուլունմըշ կիպի ֆարզ օլունմասընը գաթիյէն գապուլ իտէմէմ: Եէնի նիզամնամէյի էվվէլճէ թէտգիգ վէ գապուլ իթմէք իսթէմէմիշ՝ բէք մէշրու վէ թապիի պիր քէյֆիյէթ տիր. անճագ պունա գարշը պիր թագըմ մանէվի միւշքիլաթ վէ մէվանի չըգարըլտը, վէ նիզամնամէնին ինթիխապտան էվվէլ թէտգիգի իչին հիւքիւմէթը ալիյէյի րուհսաթիէտէն էմրը գաթի կէթիրիլտի. պունտա թէէսսիւֆ իտէրիմ. լաքին էսքի եարալարը թէքրար աչմագ վէ պէյն էլ միլլէթ իխթիլաֆ հուսուլէ կէթիրմէք իսթէմէմ: Էկէր հիսսիեաթըմըզ Ռոմաեա իպլաղանէ պիլտիրիլսէ իտի, պու էմր կէլմէզ իտի: Պինաէն աէյհ իհմալտան տօլայը վէրիլմիշ օլմասը՝ իհթիմալին խարիճինտէ տէյիլ տիր: Շու հալտէ հագիգաթը հալին Ռոմաեա պիլտիրիլմէսի ֆայտէլի տիր:

Պունըն իւզէրինէ մէզքիւր մատտէ թէքրար օգունտուղընտա, Տգթ. Յովհաննէսեան՝ Ռոմաեա եազըլաճագ մալիւմաթըն՝ իլէրիսի իչին տէ ֆայտէլի օլաճաղընը պէեան իթմիշ, վէ գուրաեա գօնուլուպ, էքսէրիյէթը արա իլէ գապուլ օլունմըշ տըր:

«Բանաձեւ»ին իւչիւնճիւ մատտէսի օգունուպ, Շիշմանեան Զարեհ էֆ.՝ «Պէօյլէ պիր մուհիմ մէսէլէտէ՝ շախսիյաթ իլէ մէշղուլ օլմագ վէ Կաթողիկոսարանըն պիր մէմուրընըն իխրաճընը թալէպ իթմէք՝ «բանաձեւ»ին էհէմմիյէթինի զայի իթտիրէճէկինի վէ մէճլիսէ տէ քիւչիւքլիւք օլտուղընը» պէեան իլէ, օ ֆըգրանըն չըգարըլմասընը թէքլիֆ իյլէմիշ տիր:

Մինէճեան էֆ.— Մինօդա պու պապտէ քի միւրաճաաթ պէնճէ պիլիւզում տըր. զիրա Սինոդ՝ օնընլա մէշղուլ օլամայաճաղընը պէեան իտէճէք տիր: Իշպու նօգթայը նազարը տիգգաթա ալարագ իճապընա պագմագ՝ Տէզ. Գէրապայծառա այիտ տիր:

Յովսէփ էֆ. Թօփալեան.— Տէզ. Գէրապայծառ պուրասընը պիլմէքլէ պէրապէր, նազարը տիգգաթա ալմամըշ տըր. օ սէպէպլէ Սինոդա միւրաճաաթ իտիլմէլի տիր:

Գարտաշեան Յովհ. էֆ.՝ Շիշմանեան վէ Մինէճեան էֆ.իլէ հէմֆիքեար օլմագլա պէրապէր չէօյլէ իլավէ իթմիշ տիր. —Էկէր Թէրզիպաշեան Գէրապայծառ օ գատար միւզըթէտիր օլսա, Սինոդը վէ սաիրլէրի խասրէ իտէպիլիրտի իսէ, պիզ տէ պէօյլէ պիր միւզըթէտիր Կ-Բաթրիգ արաեօրըզ. պու կիւնտէն քէնտիսինի ինթիխապ իտէլիմ: Մէճլիսիմիզ՝ հէյէթը թէշրիիյէ տիր. գանունլար թանզիմ իլէ իշթիղալ իտէպիլիր. հալպու քի պու մատտէ՝ պիր մէմուրըն մէմուրիյէթինէ տաիր օլուպ, մէճլիսիմիզէ այիտ տէյիլ. հէյէթը իճրաիյէյէ այիտ տիր: Մատամ քի մէսէլէյի միւշքիլաթա ուղրաթմագա վէ պու չըգմազ հալէ կէթիրմէյէ սէպէպ օլանլար վար տըր, վէ պունլարտան պիրի Թէրզիպաշեան Գէրապայծառ օլտուղը սէօյլէնիեօր, թանզըմաթը ումումիյէ իճրասընը թէքլիֆ իտէրիմ. զիրա Վարչ. Ժողովըն տախի պու իշտէ եօլսըզ հարէքէթի պուլունտուղը սէօյլէնիեօր. իհթիմալ քի թանզըմաթըն նէթիճէսինտէ, տիկէր պազը մաահիմ զէվաթըն տախի ազ չօգ գուսուրլարը օլտուղը թէհագգուգ իտէճէք տիր: Օլ վագըթ իճապընըն իճրասը տիւշիւնիւլիւր: Իմտի «բանաձեւ»տէն օ մատտէնին գալտըրըլմասըլա, պիր թէֆթիշ հէյէթինին թէշքիլինի թէքլիֆ իտէրիմ. զիրա մէճլիսիմիզ՝ պէօյլէ շախսի պիր մատտէյի գուրաեա պիլէ գօյամազ:

Պատուհասեան Վ.— Օ ֆըգրանըն միւնտէրիճաթը հագգընտա լէհ վէ աէլեհտէ իֆատէի էֆքեար իթմէքսիզին պէեան իտէրիմ քի, Գարտաշեան էֆ.նին թէքլիֆինէ թէհագգուգ վար տըր. զիրա պիր թարաֆտան՝ մէճլիսիմիզ գուվվէյի թէշրիիյէ օլտուղը իչին, պէօյլէ շախսի մատտէլէր իլէ իշթիղալ իտէմէմէլի իտի աէօյլէտիկի հալտէ, տիկէր թարաֆտան՝ ումում թանզըմաթ իճրասը իչին պիր թէֆթիշ գոմիսիօնը թէշքիլինի թէքլիֆ իտիեօր քի, պու սուրէթլէ տիկէր պիր թագըմ զէվաթըն գապահաթը եախօտ գապահաթսըզ օլտուգլարը տա մէյտանա չըգապիլիր: Պու թէքլիֆ մաուքիյէթինէ մէճլիսէ տահա պէօյլէ պիր սէլահիյէթ վէրիլմիշ օլուեօր. զիրա թանզըմաթա պաշլամագ՝ նէթիճէլէրի գապուլ տիմէք տիր. էկէր պէօյլէ օլմազսա՝ մէճլիսին վէրէճէկի գարար՝ մաճրիպի իսթինգա օլուր: Մէճլիսին պու խուսուստաքի սէլահիյէթի մատտէսինէ կէլինճէ, սահիհ տիր քի մէճլիսին, խուսուսիյլէ պիր րուհանիյի մուհաքէմէյէ սէլահիյէթի եօգ տըր, լաքին Գարտաշեան էֆ.՝ «բանաձեւ»ի եանլըշ անլամըշ օլմալը տըր. չիւնքի պէնիմ անլատըղըմա կէօրէ, մէսէլէ՝ Սինոդա արզ իտիլմիշ օլուպ պիր թէքլիֆ տիր քի, զաթէն պունա սէլահիյէթտար տըր, վէ մատտէ՝ օնըն գարարընա իհալէ իտիլմէքտէ տիր:

Գարտաշեան էֆ.— Պէն՝ Թէրզիպաշեան Գէրպծ.ը միւտաֆաա իթմէք իչին սէօյլէմէեօրում. անճագ թէքրար իտէրիմ քի, մատտէ՝ հէյէթը իճրաիյէյէ այիտ տիր. Վարչ. Ժողով թէտգիգ իթմէլի, վէ էկէր օ տա, քէնտիսինին պունտա սէլահիյէթտար կէօրմէզսէ, մէրճիինէ միւրաճաաթ իթմէլի տիր:

Շիշմանեան էֆ.— Պու թէքլիֆ, Երեսփ. Ժողով իչին քիւչիւքլիւք տիւր. գուրաեա պիլէ գօնամազ:

Վահէ էֆ. Իսկէնտէրեան.— Զաթէն Երեսփ. Ժողով՝ բէք չօգ նօգթալարտա քիւչիւք տիւշտիւ. վարսըն պիր տահա տիւշսիւն. մատամ քի պու խուսուստա գանաաթը էֆքեար վար տըր, պու պապտէ մէճլիսէ պիր թարզիյէ վէրիլմէլի տիր:

Մինէճեան էֆ.— Թէքլիֆին հագգը վէ էսասի օլտուղընը գապուլ իլէ պէրապէր, ուսուլը մէրիէյի մուհաֆազա իչին, «բանաձեւ»տէն չըգարըլմասընը վէ թէտգիգաթըն պաշգա սուրէթլէ իճրասընը պէեան իտէրիմ:

Նիհայէթ Առաքելեան էֆ.՝ «բանաձեւ»ին պու մատտէսինին թէէխխիր եախօտ հէմէն իճրասընը գուրաեա գօյմագլա, էքսէրիյէթլէ թէէխխիր իտիլմէսի ֆիքրի գապուլ օլունմըշ տըր: Պատէհու մատտէի մէզքիւրէնին այնէն գապուլի եախօտ րէտտի գուրաեա գօնուլուպ, 20 գուրա իլէ այնէն պագասընա գարար վէրիլմիշ տիր:

«Բանաձեւ»ին դէօրտիւնճիւ մատտէսի օգունմուշ վէ ուզուն միւզաքէրէ իտիլմէեէրէք, ճիւզի թաատիլ իլէ միւթթէֆիգէն գապուլ օլունմըշ տըր:

Առաքելեան էֆ.ին թէքլիֆի իւզէրինէ «բանաձեւ»ին թէքմիլի պիր տահա օգունուպ, գուրաեա գօնմուշ, վէ հէմէն միւթթէֆիգէն գապուլ իտիլմիշ տիր:

Մինէճեան էֆ.՝ քէնտի թէքլիֆնամէսինի կէրի ալմըշ տըր: Պատէհու «Բանաձեւ» իլէ պիրլիքտէ Երեսփ. Ժողով գարարընը հավի թահրիրաթըն՝ թանզիմ վէ թէսթիրի Դիւանա իհալէ իտիլմիշ տիր:

Վագըթ կէճ իթմիշ օլտուղընտան, գապուլ օլունան «բանաձեւ»ըն աէրհալ Սինոդա կէօնտէրիլմէսի, վէ ալընաճագ ճէվապ իւզէրինէ թէքրար իճթիմա իտէրէք, մէսէլէյէ խիթամ վէրիլմէսի գարարլաշտըրըլմըշ տըր. զիրա հէման ումում հէյէթը մէճլիս՝ Սինոդ ազալարընըն «բանաձեւ»ի գապուլ իտէճէքլէրինի գավիեն մէմուլ իթմէքտէ տիր:

Պազը Երեսփոխանլար, էզճիւմլէ Գըյըգեան Գրիգոր էֆ., սօն իճթիմատէ, Ճամճեան Յարութիւն Եպիսկոպոսըն պազը սէօզլէրինէ սուի մանա վէրիլիպ, պիր թագըմ ղազէթալարտա եօլսըզ եազըլտըղընը պէեան իլէ, պու սուի էֆքեարըն Դիւան թարաֆընտան րէսմէն թէքզիպ իտիլմէսինի թէքլիֆ իթմիշ տիր: (Ղազէթամըզ թարաֆընտան զաթէն թէքզիպ իտիլմիշ տիր:) Մաս միւպահասը Դր. էֆ. Պէճիտեան տախի, այնի իճթիմատա, Աւետիս Արք. Արփիարեանըն՝ սալօնըն տըշարըսընտա պուլունան թաշրալըլարը ալըէշլարը պօզուլմըշ աստ իթմիշ, վէ պու էհալի՝ պունտան միւթէէսսիր օլմուշ օլտուղընտան, պու սէօզիւն կէրի ալընմասընը թալէպ իյլէմիշլէրինի պէեան իթմիշ տիր:

Առաքելեան էֆ., ճէվապէն, «Մէճլիսիմիզտէ պու կիպի միւնասիպէթսիզ սէօզլէր սէօյլէնմիշ օլտուղընը, վէ պու պապտէ իզահաթ վէրիլմէսինի գապուլ իթմէմ, վէ թէքզիպի քէյֆիյէթէ տէ լիւզում կէօրմէմ» աէմիշ տիր:

Մէճլիս, սաաթ իքի բաստէլէրինտէ խիթամ պուլմըշ տըր:

* *

Մէծմուա.— Պիր գաչ սէնէտէն պէրու ճէմաաթճա պուլունտուղըմըզ հալ, Ֆիլվագը մէմուլատէն չօգ զիեատէ թէէսսիւֆիւ վէ միւէլլիմ նէթիճէլէրի մուճիպ օլտու: Պիզ, իլք կիւնտէն պուրալարընը ազ չօգ քէշֆ իտէ, մէսէլէնին պու բաստէյէ գատար կէթիրիլմէեէրէք, պիր ան էվվէլ թէսվիյէ իտիլմէսինի արզու իտիեօրտուք. Եազըգ քի օլամատը: Պու կիւն տէ իլ՝ պու միւքէյյատ պուլունուեօր: Իմտի պու աէֆա նէթիճէյի գաթիէ եինէ Սինոդըն էլինտէ տիր: Իշպու նէթիճէնին, կէճիքտիրիլմէմէսինի, վէրիլմէսինի թէքրար րիճա իտէրիզ:

*** Պալէատէքի մալիւմաթը, անճագ Երեսփ. Ժողովըն թէրճէմանը մագամընտա տէրճ իթտիք: Գէրպ. Թէրզիպաշեան Գէրպծ. մէսէլէսինտէ, թապիի տըր քի. Միւնտէրիճաթ վէ միւթալէաթը վագըայը, թաավիզ եախօտ րէտտ իթմէք՝ պիզէ այիտ տէյիլ տիր. անճագ թանզըմաթը լազըմէնին իճրասըյլա րէսմէն թէքզիպ վէ ճէրհ իտիլմէսինտէ, պու թէքզիպ վէ ճէրհի տէ նէշր իլէ պէրապէր, հագիգաթը հալին չու եօլտա զահիր օլմասընտան տօլայը իլք աէֆա իքհարը միւնասիպ վէ թէպրիք իտէն պիզ օլաճաղըմըզը խալիսանէ պէեան իտէրիզ:

ԴԱԼԱԹԱ ՊՈՐՍԱՍԸ

9 Փեպրվար 1910

	Ղշ.	բր.
Թէվհիտ իտիլմիշ էսհ. ում.	103	33—
Ռումէլի շըմէնտիֆէրի Ֆր.	214	75
Օսմ. Սիկորթ. շիրքէթի Լ. Օ.	4	32
Տէրիա. Թրամվայ գուր.	8	
« » թահվ. ֆր.	490	
Րէժի	17	20
Տէրսաատէթ Րըխթըմ	438	
Տէրգօզ	32	
Անատօլը շըմէնտըֆէրի գուր.	14	95
» » թահ.	527	
Բրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն Ա.	322	
» » » Բ.	267	50

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	Ղշ.	բր.
Պէեազ մէճիտիյէ ֆարգը	108	9
Մէթալիք	100	
Բօլ	90	20
Ֆրանսըզ ալթընը	87	20
Ինկլիզ լիրասը	110	7
Դըրմից	50	
Ռուպլի քեաղըտ	8	85

Միւտիրը մէսուլը ղազէթա
ԹՕԼԱՅԵԱՆ

ԻՏԱՐԷ ԽԱՆԷ
Պէյօղլունտա Թագսիմ ճատտէսինտէ Ն. 66